

Nové jako problém pro „exaktní“ vědy
Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2008](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2008](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 22. 6. 2008
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 22. 6. 2008

Nové jako problém pro „exaktní“ vědy

Historicky došlo k tomu, že vědy se stále jednostranněji orientovaly na danou skutečnost, čímž měli vědci na mysli takovou skutečnost, o níž se každý může znovu přesvědčit tím, že zopakuje vše, co důležitého učinil nějaký vědec před ním a dosáhl tím nějakého nového poznatku. Toto pravidlo je prakticky zákonem pro všechny exaktní vědy, a dnes i pro vědy, které teprve usilují o to, aby exaktními mohly stát a jimi co možná také byly, tedy např. i vědy o životě (biologie, ale také medicína, pak psychologie a tak dále). V této tradici, která se považuje za jediné vědeckou, je tím uznání něčeho za vskutku „nové“ de facto zcela vyloučeno; pochopitelně se to nevztahuje na naše poznatky, protože poznatek dosud neznámý lze nepochybně považovat za nový, zatímco to, co bylo takto nově poznáno, tu muselo být nejen už dříve (jak jinak by to bylo možno poznat?), ale dokonce odjakživa, tedy odevždy. I když nás zejména biologie, a to nejen ontogeneze, ale také fylogeneze, zřetelně poučuje, že na planetě Zemi původně žádné rostliny ani žádní živočichové nebyli, že to byly zprvu velmi jednoduché organismy, které se teprve po dlouhých věcích stávaly stále složitějšími a svým způsobem „dokonalejšími“, biologové dělají vše, co je v jejich silách, aby tu „novost“ organismů, které dosud neexistovaly (ale měly jen předchůdce), co nejvíc „odvysvětlili“ a převedli na děje a procesy, které byly odjakživa možné a mohly se rozvinout jenom za určitých zvláštních, mimořádných podmínek, ale tak, jak by se rozvinuly všude za stejných nebo aspoň podobných okolností. A kdyby se někomu z vědců při nějakém pokusu podařilo sestrojít nebo vytvořit nějakou jinou, odlišnou formu života tak, že by sám nevěděl, jak se mu to vlastně podařilo, nemohlo by to být v žádném případě uznáno za vytvoření něčeho skutečně nového, nýbrž muselo by se to nějak zařadit do „možností“, které tu byly zase „odjakživa“. – Na celé věci je zvláštní zejména to, že si tu vlastně konkurují dva předsudky „vědeckých doktrinářů“: jedním předsudkem je, že se v tomto světě (v našem Vesmíru) nemůže objevit nic skutečně nového, nýbrž že se mohou jen relativně nově (za určitých okolností) objevit resp. uskutečnit možnosti, které tu byly jakoby připraveny odedávna. A druhým předsudkem, který je vlastně s tím prvním v hlubokém rozporu, je neméně dogmatické přesvědčení, že tady nic takového jako předem připravené „možnosti“ nemohlo být, protože by to příliš připomínalo dnes tak zesměšňovanou (ovšem patrně zcela právem zesměšňovanou, což je jiná věc) hypotézu tzv. „intelligentního plánu“ (intelligent design), což je vlastně jen oprášený starý Aristotelés se svými „formami“ (MORFAI).

(Písek, 080622-1.)